

Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender

Dato 19. januar 2006

J.nr.: 2004-5013-00036

Kommenteret oversigt

over

**høringssvar vedrørende
Ægtefællepensionsudvalgets betænkning nr. 1466/2005:
Ægtefællers pensionsrettigheder
Behandling på skifte af fællesbo**

1. Høringen

Betænkningen har været sendt til høring hos:

Finansministeriet, Personalestyrelsen, Justitsministeriet, Socialministeriet (herunder Ligestillingsafdelingen), Økonomi- og Erhvervsministeriet, Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Skatteministeriet, Beskæftigelsesministeriet, Økonomistyrelsen, Finanstilsynet, Retspræsidenten Retten i Ålborg, Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Østre Landsret, Retspræsidenten Retten i Roskilde, Retspræsidenten Retten i Århus, Retspræsidenten Københavns Byret, Retspræsidenten Retten i Odense, Dommerfuldmægtigforeningen, Den Danske Dommerforening, Domstolsstyrelsen, Advokatsamfundet, Danske Familieadvokater, Foreningen af Familieretsadvokater i Danmark (FAF), Foreningen af Offentlige Chefer i Statsamterne og Københavns Overpræsidium, Foreningen af Statsamtmand, Foreningen af Statsamtsjurister, Dansk Arbejdsgiverforening, Landsorganisationen i Danmark, Akademikernes Centralorganisation, Forsikring & Pension, Ledernes Hovedorganisation, ATP, Den danske aktuarforening, Lønmodtagernes Dyrtidsfond, Finansrådet, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd, Frederiksberg Kommune, Københavns Kommune, Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen, Centralorganisationernes Fællesudvalg, Foreningen af Firmapensionskasser, Kommunale Tjenestemænd og Overenskomstansatte, Forbrugerrådet, og Sammenslutningen af Landbrugets Arbejdsgiverforeninger (SALA).

Følgende har ikke inden fristens udløb afgivet høringssvar:

Justitsministeriet, Socialministeriet (herunder Ligestillingsafdelingen), Økonomi- og Erhvervsministeriet, Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Ledernes Hovedorganisation, Den danske aktuarforening, Lønmodtagernes Dyrtidsfond, Frederiksberg Kommune, Københavns Kommune og Foreningen af Firmapensionskasser.

Udover de nævnte høringssvar har ministeriet modtaget bemærkninger fra Sundhedskartellet.

I det følgende foretages en tværgående gennemgang af de politisk centrale bemærkninger til de i betænkningen indeholdte lovforslag, som er fremkommet i høringssvarene.

Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggenders bemærkninger er markeret med kursiv.

2. Generelle bemærkninger

Den Danske Dommerforening kan umiddelbart tilslutte sig udvalgsflertallets forslag og har ikke yderligere bemærkninger.

Advokatrådet opfatter det som positivt, at der nu er udarbejdet en betænkning med forslag til nye regler om deling af pensionsordninger på skifte mellem ægtefæller. Selvom den klarhed og rimelig, der i mange år har været efterlyst, ikke fuldt ud er opnået med det foreliggende lovudkast, finder advokatrådet efter omstændighederne, at lovudkastet må betragtes som en forbedring af den gældende retstilstand på området, uanset at det ikke kan udelukkes, at dette vil indebære en forringelse af retsstillingen for den ene af parterne i nogle ægteskaber. Advokatrådet bemærker dog, at der med lovudkastene sker en udhuling af formuefællesskabet og anbefaler på den baggrund, at der i kølvandet af vedtagelsen af et eventuelt lovforslag på ægtefællepensionsområdet tages initiativ til en egentlig reform af hele formueordningen inden for familieretten.

Foreningen af Familieretsadvokater i Danmark (FAF) anfører, at der tydeligt af betænkningen fremgår, at der har været to væsentlige synspunkter, nemlig det pensionspolitiske og det familiepolitiske hensyn. Efter foreningens opfattelse er det den pensionspolitiske del, der har haft størst gennemslagskraft, men også den familiepolitiske del har haft stor betydning for udarbejdelsen af lovudkastet. FAF finder imidlertid, at en regelfastsættelse om pensioners behandling på skifte er et så vigtigt område inden for familieretten, at dette bør afvente en nærmere undersøgelse og omfattende diskussion af hele familieretsområdet.

Danske Familieadvokater betragter det som et meget positivt tiltag, at der sker en lovregulering af området, og at en sådan regulering indebærer en højere grad af ensartethed mellem de forskellige pensionsordninger, hvilket hidtil har kunnet medføre markante urimeligheder.

Dommerfuldmægtigforeningen finder, at de foreslåede ændringer udgør en klar forbedring i forhold til den retstilstand, der gælder på området i dag.

Præsidenten for Københavns Byret har bemærket, at betænkningen har været forelagt Københavns Byrets skifteafdeling og har anført, at betænkningen ikke giver byretten anledning til bemærkninger. Byretten bemærker dog, at gennemførelse af de foreslåede ændringer formentlig vil give anledning til en del retssager for at få afklaret retstilstanden.

Præsidenten for Vestre Landsret bemærker, at en gennemførelse af de foreslåede ændringer antageligt vil give anledning til et ikke ubetydeligt antal retssager for at få afklaret retstilstanden. **Østre Landsret** og **Domstolsstyrelsen** har tilsluttet sig dette og har ikke i øvrigt bemærkninger.

Retspræsidenten Retten i Odense, Århus, Ålborg og Roskilde har ikke bemærkninger.

Foreningen af Statsamtmand finder det tilfredsstillende, at det er lykkedes at udarbejde et forslag til ændring af den gældende retstilstand efter retsvirkningslovens § 15, stk. 2, hvor der er udsigt til, at man i fremtiden kan undgå de urimelige resultater, hvor en ægtefælle må affinde sig med, at hele den pågældendes pensionsopsparing indgår i bodelingen, mens den anden ægtefælles pensionsordninger holdes uden for delingen. Samlet set kan foreningen tilslutte sig udvalgsflertallets forslag til ændring af lov om ægteskabets retsvirkninger og forslag til lov om bevarelse af ret til ægtefællepension ved separation og skilsmisse.

Foreningen af Offentlige Chefer i Statsamterne og Københavns Overpræsidium samt **Foreningen af Statsamtsjurister** har med interesse gennemgået betænkningen og kan tilslutte sig flertallets indstilling, idet foreningen har været repræsenteret i udvalget ved kontorchef i Statsamtet Nordjylland Ole Kirkegaard. Det bemærkes, at statsamtets medarbejdere selvfølgelig vil vejlede i overensstemmelse med den lovgivning, der vedtages på grundlag af betænkningen. **Foreningen af Offentlige Chefer i Statsamterne og Københavns Overpræsidium** har særskilt bemærket, at foreningen finder det meget tilfredsstillende, at der nu foreligger en samlet fremstilling af de forskellige pensionsordninger og de problemer, som disses forskellige retsgrundlag giver i forbindelse med ægteskabs ophør. Samlet set kan foreningen tilslutte sig udvalgsflertallets forslag.

Skatteministeriet har i sit høringssvar alene kommenteret spørgsmålet om et eventuelt behov for at ændre boafgiftslovens § 3. Ministeriet har i den forbindelse bemærket, at dette må undergives en politisk vurdering, og at sådanne ændringer vil kunne gennemføres sammen med de ændringer af boafgiftsloven, som eventuelt vil skulle gennemføres på baggrund af arvelovsudvalgets kommende betænkning.

Beskæftigelsesministeriet har ikke overordnet haft bemærkninger til betænkningens forslag, men har dog, for så vidt angår arbejdsmarkedspensioners eventuelle inddragelse i skiftebehandlingen af fællesboet, bemærket, at man bør være opmærksom på disse pensioners særlige status, som en del af aftalekomplekset mellem arbejdsmarkedets parter og de hensyn som parterne herved har ønsket tilgodeset. Ministeriet finder i den forbindelse umiddelbart, at forslaget om at den løbende arbejdsmarkedspension deles, når den kommer til udbetaling, synes at være den mulighed, der tager mest hensyn hertil.

Amtsrådsforeningen henviser til, at foreningen har været repræsenteret i udvalget og kan henholde sig til de i betænkningen fremsatte mindretalsudtalelser. Foreningen bemærker dog, at man som udgangspunkt er enig i, at hovedreglen i skiftesituationer bør være, at ægtefæller hver især beholder egne pensionsordninger.

Kommunernes Landsforening kan tilslutte sig hovedprincippet i betænkningens lovforslag om, at pensioner ligestilles, og at hver ægtefælle udtager sin egen rimelige pensionsordning ved skilsmisse. Herudover kan Kommunernes Landsforening tilslutte sig betænkningens mindretalsudtalelser.

Dansk Arbejdsgiverforening (DA) finder, at forslaget til ændring af lov om ægteskabets retsvirkninger vil kunne medvirke til at løse en række af de problemer vedrørende pensioners behandling ved skifte af fællesbo, som den eksisterende retsstilling skaber, og at forslaget sikrer en håndtering af de pensionsmæssige forhold, som er i overensstemmelse med den udbygning af pensionsordninger, der har fundet sted siden starten af 1990'erne. DA kan tilslutte sig hovedparten af udvalgets forslag men mener dog også, at forslagene indeholder elementer, som vil virke fordyrende, administrationskrævende og gøre separationer/skilsmisser unødigt komplicerede.

Landsorganisationen i Danmark (LO) støtter betænkningens hovedkonklusion, hvorefter alle pensionsordninger, og ikke som i dag kun uoverdragelige pensionsrettigheder, bør holdes uden for den almindelige lighedeling ved separation og skilsmisse og dermed følge ejerægtefællen. LO bemærker, at der herved opnås en løsning på det ofte rejste problem, at det kan opfattes som urimeligt eller uforståeligt, at pensionsrettigheder forskelsbehandles ved skilsmisse. LO kan i øvrigt tilslutte sig det af udvalgets

mindretal fremførte – herunder også for så vidt angår forslaget om en revision af enkepensionsloven.

Forsikring og Pension (F&P) finder det glædeligt, at udvalget kommer med forslag, der vil forbedre retstilstanden for pensioners deling ved separation og skilsmisse. F&P henviser generelt til mindretalsudtalelserne i betænkningen.

Akademikernes Centralorganisation støtter mindretallets indstillinger og peger overordnet på, at stadig flere får egne pensionsordninger, hvorfor der i fremtiden bliver mindre behov for at udligne pension ved skilsmisse.

Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd (FTF) finder det positivt, at der kommer et lovforslag, der kan være med til at løse de pensionspolitiske problemer, den eksisterende lovgivning og praksis på området skaber. FTF er således enig i betænkningens hovedkonklusion, der medfører, at alle rimelige pensionsordninger bør holdes uden for den almindelige lighedeling, og at der ved skilsmisse – i helt særlige tilfælde – bør kunne ydes økonomisk kompensation til den pensionsmæssigt ringest stillede part. På en række punkter mener FTF dog, at forslaget opsætter unødvendigt komplicerede regler, der givetvis vil omfatte alt for mange skilsmisser og kunne få store konsekvenser også for arbejdsmarkedspensionssystemet. Samlet set kan FTF tilslutte sig udvalgets mindretals udtalelser, dog med undtagelse af spørgsmålet om en revision af enkepensionsloven, hvor FTF tilslutter sig udvalgets flertals holdning.

Centralorganisationernes Fællesudvalg (CFU) er overordnet enig i udvalgets forslag om forlods udtagelse og kan også tilslutte sig, at der i ganske særlige tilfælde kan ydes kompensation til en person, der er meget dårligere pensionsmæssigt stillet end ægtefællen. CFU kan generelt tilslutte sig betænkningens mindretalsudtalelser.

Kommunale Tjenestemænd og Overenskomstansatte (KTO) finder, at forslagene i betænkningen generelt bør vurderes ud fra en pensionspolitisk tilgang og ikke ud fra en familiepolitisk tilgang. KTO finder det positivt, at der kommer et lovforslag, der kan være med til at løse de eksisterende pensionspolitiske problemer og er enig i betænkningens hovedkonklusion og forlods udtagelse af alle rimelige pensionsordninger. KTO kan i øvrigt tilslutte sig betænkningens mindretalsudtalelser.

Finansrådet anfører, at udkastet til ændring af retsvirkningsloven samlet set er et acceptabelt kompromis mellem de pensions- og familiepolitiske overvejelser. Afgørende for Finansrådets vurdering har været, at den altovervejende hovedregel er forlods udtagelse, og at kompensation kun kommer på tale i undtagelsestilfælde.

Sammenslutningen af Landbrugets Arbejdsgiverforeninger (SALA) kan tilslutte sig spørgsmålet om pensioners behandling ved en ægtefælles død men kan ikke støtte bestemmelsen om forlods udtagelse af rimelige pensionsordninger ved separation og skilsmisse, medmindre denne omfatter alle gængse arbejdsmarkedspensionsordninger. Foreningen finder endvidere, at fællesskabskompensationsreglen er for vidtgående, og at der ikke skal kunne ske deling af arbejdsmarkedspensionsordninger.

ATP kan for ATP-ordningen, den Særlige Pensionsopsparing og den Supplerende arbejdsmarkedspension for førtidspensionister tilslutte sig hovedprincippet om forlods udtagelse i udvalgets forslag.

Sundhedskartellet støtter udvalgets mindretalsudtalelser.

Personalestyrelsen og **Finansministeriet** ved **Økonomistyrelsen** har alene i deres høringssvar peget på forhold af mere teknisk karakter.

Finanstilsynet og **Forbrugerrådet** har ikke bemærkninger.

3. Bemærkninger til udvalgets udkast til ændring af lov om ægteskabets retsvirkninger – pensioners behandling ved død, separation og skilsmisse

3.1. Skifte i tilfælde af død

Advokatrådet kan tilslutte sig tankerne bag bestemmelsen om længstlevende ægtefælles ret til at udtage sine egne pensionsrettigheder og lignende rettigheder forlods på et skifte med førstafdøde ægtefælles arvinger. Det samme gør sig gældende for **FAF** og **Danske Familieadvokater**.

ATP kan tilslutte sig udvalgets forslag.

3.2. Forlods udtagelse af rimelige pensionsordninger på skifte i tilfælde af separation og skilsmisse og forlods udtagelse ved ægteskaber af kortere varighed

Advokatrådet peger navnlig på, at det kan være vanskeligt at forstå, hvorfor en formue, der er opsparet som en kapitalpension skal behandles anderledes end en formue, der f.eks. er sparet op i fast ejendom. I den forbindelse bliver der også peget på, at en rimelighedsvurdering er vanskelig at afgrænse – herunder også for selvstændige erhvervsdrivende, at en rimelig ordning konkret kan være urimelig, og at det er problematisk, hvordan man skal forholde sig, hvis der er stiftet gæld i forbindelse med pensionsordningens etablering.

FAF peger på samme forhold mellem pensionsopsparing og anden formue og bemærker, at forslaget giver anledning til tvivl og usikkerhed blandt ægtefælle og deres rådgivere. Forslaget er efter **FAF**'s opfattelse således processkabende og stiller krav til og om rådgivning, inden parterne indgår ægteskab.

Danske Familieadvokater peger ligeledes på, at en vurdering af, hvad der betragtes som rimelige pensionsordninger kan blive særdeles vanskelig. **Danske Familieadvokater** bemærker, at der ikke bør gælde en "5-årig frist" for specielt pensioner - udgangspunktet er og bør være, at ægteskabets retsvirkninger indtræder ved ægteskabets indgåelse.

Dømmerfuldmægtigforeningen finder ikke, at den usikkerhed, der naturligvis vil være, indtil retspraksis har afgjort, hvad der nærmere forstås ved "egne rimelige pensionsrettigheder", ses at være noget stort problem.

Foreningen af Offentlige Chefer i Statsamterne og Københavns Overpræsidium kan tilslutte sig udvalgsflertallets forslag om, at rimelige pensionsordninger som udgangspunkt holdes uden for bodelingen. Foreningen er opmærksom på, at der i betænkningens forslag er sket en afvejning mellem henholdsvis et pensionspolitisk og et familiepolitisk udgangspunkt.

DA kan ikke tilslutte sig definitionen af "rimelige" pensionsordninger. Afgrænsningen vil efter **DA**'s opfattelse indebære, at parterne i langt de fleste separationer og skils-

misser skal vurdere, om nogle indbetalinger alligevel skal inddrages i bodelingen og samtidig også indebære, at lønmodtagere som i en opbygningsfase har foretaget supplerende indbetalinger til pension, må se sådanne indbetalinger inddraget i bodelingen som værende "ikke-rimelige". DA peger på, at det er vanskeligt at se, hvorfor sådanne supplerende bidrag skal deles, mens obligatoriske bidrag, uanset størrelse, ikke skal deles. Derimod er DA enig i, at indbetalinger af spekulativ karakter rettet mod en forestående separation eller skilsmisse skal indgå i delingen.

F&P tilslutter sig hovedprincippet om forlods udtagelse og mener, at dette vil være en klar forbedring af retstilstanden. F&P er dog af den opfattelse, at flertalsforslaget lægger op til en for snæver definition af "rimelige" ordninger.

FTF kan med samme begrundelse som DA ikke tilslutte sig definitionen af "rimelige" pensionsordninger.

Akademikernes Centralorganisation bifalder, at der med forslaget om forlods udtagelse af rimelige pensionsordninger gøres op med tidligere tiders forskelsbehandling, hvor skilsmisser kunne resultere i, at den ene kunne beholde egen arbejdsmarkedspension og samtidig få ret til halvdelen af den anden ægtefælles kapitalpension.

ATP bemærker, at også den Særlige Pensionsopsparring kan opfattes som en rimelig pensionsordning, og at dette skyldes, at der er tale om en generel pensionsordning, at den procentvise indbetaling har været ens, at niveauet har været lavt, og at der er sket en omfordeling af bidragene, der indebærer, at alle fik indsat det samme på deres konto, uanset størrelsen af deres indkomst. ATP bemærker i denne sammenhæng, at det er hensigtsmæssigt, om denne ret til forlods udtagelse reguleres i ATP-loven.

Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender er som Ægtefællepensionsudvalget af den opfattelse, at det er nødvendigt med en principiel stillingtagen til pensioners behandling på ægtefælleskifte, og at et pensionspolitisk udgangspunkt er et enkelt og samtidigt tidssvarende udgangspunkt, der understøtter, at alle - gifte som ugifte - selv søger at sikre en rimelig pensionsopsparring. Hertil kommer, at der er tale om et udgangspunkt, som forholdsvis let kan modificeres i situationer, hvor det ikke vil være rimeligt over for den ene ægtefælle, at den anden udtager hele sin pensionsordning forlods. Ministeriet kan endvidere tilslutte sig, at der - ud fra et ønske om ikke at skulle foretage småjusteringer og om at forenkle regelsystemet - ikke skal ske deling af pensioner ved korterevarende ægteskaber. Samtidig skal ministeriet pege på, at der med lovudkastet er givet ægtefæller mulighed for at opretholde den gældende retstilstand, derved at de ved ægtepagt kan aftale, at en kapitalpensionsordning fortsat skal deles på et skifte.

Om afgrænsningen af "rimelige" ordninger skal ministeriet bemærke, at formålet med denne er at sikre, at den ægtefælle, der har den mindste pensionsopsparring, ikke skal affinde sig med, at den anden ægtefælle - ud over at have den største pensionsopsparring - også forlods kan udtage ekstra opsparring. Ministeriet er i den forbindelse enig med udvalgets flertal i, at der til brug for denne vurdering må tilvejebringes en så objektiv målestok som muligt og er i øvrigt af den opfattelse, at udvalgets betænkning indeholder en tilstrækkelig anvendelig præcisering heraf. Den Særlige Pensionsopsparring vil efter ministeriets opfattelse være omfattet af udvalgets forslag til "rimelige" pensionsordninger.

Særlig om gæld stiftet ved pensionsordningens etablering skal ministeriet bemærke, at en sådan ordning vanskeligt vil kunne betragtes som en rimelig ordning, der kan udtales forlods, men at gæld statusmæssigt må skulle følge pensionsordningen status. Ministeriet er imidlertid opmærksomt på, at der ikke ses at foreligge retspraksis om dette.

Ministeriet skal endelig påpege, at den vejledningsindsats om reglerne om behandlingen af pensionsrettigheder på skifte, som ydes i dag af statsamterne, forventes fortsat af de kommende statsforvaltninger.

3.3. Fællesskabs- og rimelighedskompensation

Efter **Advokatrådets** opfattelse vil bestemmelserne give anledning til en lang række tvister om forståelse og rækkevidden af disse.

FAF bemærker, at disse kompensationsmuligheder er helt afgørende for det samlede lovkompleks, selvom der er tale om skønsmæssige og dermed også processkabende regler.

Danske Familieadvokater ser med sympati på mulighederne for at kompensere pensionsmæssigt svagt stillede ægtefæller men er af den opfattelse, at fællesskabskompensationen indebærer vanskelige afgrænsningsmuligheder, og at rimelighedskompensationsbestemmelsen indeholder (for) store beløbsmæssige begrænsninger.

Foreningen af Statsamtmand mener, at der samlet set er opnået en acceptabel balance mellem de modstridende familiepolitiske og pensionspolitiske hensyn.

Foreningen af Offentlige Chefer i Statsamterne og Københavns Overpræsidium er enig i udvalgsflertallets forslag til fællesskabs- og rimelighedskompensation og finder, at den foretagne afvejning er velargumenteret. Foreningen peger dog på vigtigheden af forståelige regler på området, og at bemærkningerne til de enkelte bestemmelser således har særlig betydning.

Akademikernes Centralorganisation støtter, at der i langvarige ægteskaber kan være behov for at kompensere en ægtefælle, hvis denne står uden eller med meget ringe pension. Det vurderes imidlertid at være unødigt konfliktskabende, hvis der åbnes mulighed for en kompensation, hvor ægtefællerne selv ved korterevarende ægteskaber skal være enige om baggrunden for forskellen i deres samlede pensionstilsagn. Der er efter organisationens opfattelse tale om et kompliceret regelsæt, som vil indebære et voksende behov for rådgivning med konsekvenser for omkostningerne ved ordningerne. Endvidere indebærer forslaget, at der vil kunne blive tilkendt kompensation i en arbejdsmarkedspension, som skal finde sted ved deling af depotet. Da dette vil indebære udarbejdelse af komplicerede regler og IT-systemer, foreslår organisationen, at der i stedet skabes mulighed for en opsat bidragspligt af pensionen.

DA kan ligeledes støtte muligheden for "rimelighedskompensation men kan ikke støtte forslaget om "fællesskabskompensation". Denne regel indeholder efter DA's opfattelse så mange skønsmæssige elementer, at den i sig selv vil være konfliktskabende og indebære øgede omkostninger og behov for ekstern rådgivning.

LO kan tilslutte sig, at der efter omstændighederne kan tilkendes en økonomisk kompensation til en i pensionsmæssig henseende ringere stillet ægtefælle. LO mener dog ikke, at dette kan begrunde de mange og komplicerede "udligningsregler", som foreslås

fra flertallet i udvalget. Disse vil efter LO's opfattelse skabe tvivl hos den enkelte lønmodtager om værdien af dennes pensionsordning, og det vil ofte være nødvendigt for den enkelte at indhente professionel rådgivning.

FTF finder, at "fællesskabskompensationsbestemmelsen" kan indebære en reel risiko for udhuling af arbejdsmarkedspensionsordningerne, og at det synes uproportionalt at udarbejde omfattende og indgribende regler for dette, når det vurderes at være problemer, der på sigt løser sig selv.

CFU kan ikke tilslutte sig de mange og forskellige ordninger, betænkningen lægger for dagen for at opnå en eller anden form for retfærdighed. CFU henviser til, at der på grund af pensionsituationen ikke vil være mange kompensationsituationer, og at forslagene vil medføre ikke ubetydelige nye regler og systemer.

Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender er af den opfattelse, at begge forslag om kompensation er helt afgørende for at opnå en afbalanceret vægning af henholdsvis det pensionspolitiske synspunkt over for det familiepolitiske synspunkt og således helt afgørende for det samlede forslag som sådan. De ordninger, der efter lovudkastets udgangspunkt kan udtages forlods, må begrænses for at undgå urimelige resultater af, at niveauet for ægtefællernes pensionsopsparing er meget forskelligt. Samtidig er det ministeriets opfattelse, at bestemmelserne må forudses anvendt på et meget begrænset antal ægtefæller, og at anvendelsen med tiden yderligere vil aftage på grund af udviklingen i pensionsituationen. Det er endvidere ministeriets opfattelse, at der med udvalgsflertallets forslag om en fællesskabskompensationsbestemmelse er givet nærmere retningslinier for anvendelsen af denne, og at der med rimelighedskompensationsbestemmelsen er tale om en skønmæssig regel af en karakter, som i forvejen kendes bl.a. fra ægteskabslovens § 56.

3.4. Deling

Advokatrådet peger på, at deling af pensionsordninger erfaringsmæssig ofte sker ved en opsat deling, og at det derfor vil være ønskeligt, om der skabes mulighed for dette. Samtidig bemærker Advokatrådet, at det er positivt, at en deling ikke længere kan indebære en begunstigelsesløsning.

Danske Familieadvokater bemærker, at udvalgets udkast indeholder en væsentlig indskrænkning i ægtefællers aftalefrihed på skifte, og at det således er en urimelig hindring for at opnå et rimeligt resultat for begge parter, hvis der skal indhentes tilladelse fra pensionsinstituttet.

DA bemærker navnlig, at det indebærer et brud på forudsætningerne for oprettelsen af obligatoriske arbejdsmarkedspensionsordninger, hvis der gives mulighed for at kompensere ved hjælp af en løbende livsvarig pensionsordning. Samtidig bemærker DA, at dette også indebærer et indgreb i arbejdsmarkedets parter frie forhandlingsret, som bl.a. er sikret ved Danmarks ratifikation af ILO-konvention nr. 87 og 98. **LO** har henvist til det samme.

F&P henviser til, at der bør fastsættes regler, der er så enkle og billige at administrere som muligt og samtidig regler, der kan forstås. En adgang til at dele en arbejdsmarkedspensionsordning – uanset at en sådan vil være undtagelsen – vil indebære fordyrende nye tekniske løsninger samt tilpasning af aftalegrundlag. Hvis en sådan delings-

mulighed gennemføres, finder F&P, at ægtefællers afgivelse af urigtige oplysninger bør strafbelægges.

FTF finder, at forslaget om at kompensere i en arbejdsmarkedspensionsordning er et fundamentalt indgreb i og brud på forudsætningerne for opbygningen af arbejdsmarkedspensionsordningerne. Forslaget vil efter FTF's opfattelse skabe usikkerhed om grundlaget for pensionsopsparingen.

CFU mener, at det er et betydeligt indgreb i arbejdsmarkedets forhandlings- og aftaleret, hvis der skabes mulighed for at kompensere i en arbejdsmarkedspension.

Finansrådet bemærker, at bestemmelsen om deling af pensioner er diskriminerende i forhold til pengeinstitutternes ordninger, idet der herved sker en ubegrundet fortrinsstilling af pensioner med løbende livsbetingede ydelser, herunder arbejdsmarkedspensioner, i forhold til kapital- eller ratepensioner.

Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender skal bemærke, at ministeriet er enig med udvalgets flertal i den opstillede model, hvorefter et beløb, der skal betales til den anden ægtefælle, som udgangspunkt skal betales kontant eller ved en skævdeling af fællesboet. Ministeriet skal i den forbindelse pege på, at der efter udvalgsflertallets forslag kun skal ske deling af en pensionsordning, hvis der ikke er andre aktiver i boet, og at der herefter kun rent undtagelsesvist vil skulle ske deling af en pension med løbende livsbetingede ydelser. Dette skal i givet fald ske i overensstemmelse med pensionsinstituttets generelle bestemmelser herom og kan efter omstændighederne også indebære en opsat deling. Der henvises i den forbindelse til udvalgets eksempler på delingsmetoder i betænkningens kapitel 8. (Særligt vedrørende spørgsmålet om en sådan delingsmulighed indebærer et indgreb i arbejdsmarkedets parters frie forhandlingsret, skal ministeriet henvises til, at Beskæftigelsesministeriet ikke har haft bemærkninger til flertallets forslag.)

Ministeriet er ikke enig i, at der på denne måde sker en ubegrundet fortrinsstilling af pensioner med løbende livsbetingede ydelser, idet hensynet til den ægtefælle, der skal have et kompensationsbeløb eller del i en pension, der ikke kan betragtes som rimelig må føre til, at der først og fremmest sker deling ved hjælp af ordninger, der har et betydeligt opsparingselement og dermed ligner anden formue. Ministeriet skal endvidere bemærke, at Finansrådet i forbindelse med udvalgsarbejdet har tilsluttet sig udvalgets forslag på dette punkt.

3.5. Ægtepagter og ikrafttræden

Advokatrådet finder, at muligheden for at aftale fælleseje bør gælde ikke blot kapital- og ratepensioner, men samtlige ordninger af pensionslignende karakter. Sådanne aftaler bør tillige kunne indgås med henblik på den ene ægtefælles død. I øvrigt finder Advokatrådet, at det vil nødvendiggøre et omfattende oplysningsarbejde at gøre ægtefæller opmærksomme på, at de har mulighed for ved ægtepagt at bestemme, at kapital- og ratepensionsordninger fortsat skal indgå i ligedelingen mellem ægtefællerne. Advokatrådet bidrager dog gerne til dette.

FAF peger på, at det er problematisk, hvis loven skal gælde for alle eksisterende ægtepar, idet dette stiller krav om, at nuværende ægtefæller forholder sig aktivt til spørgsmålet og opretter ægtepagt, hvis de ønsker den gældende retstilstand fastholdt.

Danske Familieadvokater har også peget på, at det efter foreningens opfattelse er betænkeligt, at der kan aftales særeje på fremtidige indbetalinger på en pensionsordning.

Dommerforeningen bemærker, at det kunne overvejes at lade de nye regler gælde for separationer og skilsmisser, hvor begæring er indgivet eller sag er anlagt efter lovens ikrafttræden.

F&P henviser til, at en mulighed for at dele en arbejdsmarkedspension indebærer udvikling af nye tekniske løsninger samt tilpasning af aftalegrundlag, hvorfor det er nødvendigt, at pensionsinstitutterne først skal have implementeret den eller de delingsmetoder, de vil tilbyde for løbende livsvarige pensioner den 1. januar 2008.

Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender er enig i udvalgets forslag om ægtefællers muligheder for af aftale, at en pensionsordning – herunder også fremtidige indbetalinger – skal være særeje. Med udvalgets forslag om forlods udtagelse af rimelige pensionsordninger vil det normalt ikke være nødvendigt at oprette sådanne ægtepagter om særeje, men ægtefæller kan have et ønske om at undgå reglerne om kompensation eller deling af en ekstra pensionsopsparring. Ministeriet er i den forbindelse endvidere enig med udvalget i, at det er uheldigt, at der i tingslysningsspraksis på området ofte sker afvisning af særejeægtepagtbestemmelser om pensionsordninger, der også omfatter fremtidige indbetalinger. Ministeriet kan således tilslutte sig, at denne praksis er uhensigtsmæssig, særlig når udgangspunktet for udvalgets samlede forslag er, at heller ikke værdien af rimelige fremtidige indbetalinger skal indgå i delingen mellem ægtefællerne.

Med adgangen til at indgå aftaler om, at værdien af en kapital- eller ratepensionsordning skal indgå i delingen af fællesboet ved skifte i anledning af separation og skilsmisse har ægtefællerne mulighed for at opretholde den retstilstand, der gælder i dag, hvis de ønsker dette. Ministeriet finder ikke grundlag for at udvide denne aftalemulighed til også at omfatte pensionsordninger, der i dag udtages forlods på skifte.

Ministeriet finder som udvalget, at der ikke er et faktisk behov for at kunne indgå aftaler om deling af pensionsrettigheder på dødsboskifte.

Om spørgsmålet om ikrafttræden og ægtefællers muligheder for at indrette sig på de nye regler skal ministeriet bemærke, at et ikrafttrædelsestidspunkt netop vil skulle afspejle hensynene til de ægtefæller, som skal have tid til at indgå ægtepagter, hvis de ønsker at fastholde den eksisterende retstilstand. Tidspunktet vil også skulle afspejle hensynet til, at pensionsinstitutter på deres generalforsamlinger m.v. skal have tid til at tilpasse deres vedtægter til de nye regler. På den anden side skal tidspunktet også tage hensyn til de ægtefæller, der efter de gældende regler skal ligedele deres pensionsordninger, mens den anden ægtefælle udtager egne pensionsordninger forlods. Ministeriet skal som nævnt også pege på, at statsamterne (de kommende statsforvaltninger) fortsat vil vejlede om pensionsrettigheders behandling på et ægtefælleskifte.

4. Bemærkninger til udvalgets udkast til lov om bevarelse af ret til ægtefællepension ved separation og skilsmisse

Advokatrådet bifalder, at loven gøres kønsneutral, og at skæringstidspunktet for spørgsmålet om bevarelse af retten til ægtefællepension fremrykkes til separationstidspunktet. Advokatrådet peger dog på vigtigheden af, at der i de kommende statsforvalt-

ninger under separationsforhandlingerne sker en særskilt drøftelse heraf, herunder betydningen af ægtefællebidragspligten. Af særskilte bemærkninger har advokatrådet fremført, at der bør være en fri adgang for den bidragsberettigede ægtefælle til at give afkald på ægtefællepension, og at der i tilfælde af, at ejerægtefællen overfører sin pensionsordning til en anden, bør gælde den samme beskyttelse for en ægtefælle med ret til tidsbegrænset bidrag som en ægtefælle med ret til tidsubegrænset bidrag.

FAF kan tilslutte sig flertallets forslag til opdatering af enkepensionsloven, herunder ikke mindst at loven gøres kønsneutral. FAF peger på, at det bør være muligt for en bidragsberettiget ægtefælle at give afkald på bidrag til fordel for en senere ægtefælle.

Danske Familieadvokater kan ikke tilslutte sig, at retten til ægtefællepension bortfalder/gøres afhængigt af bidragspligt allerede ved separationen og peger også på, at der i tilfælde af pensionsoverførsel bør gælde den samme beskyttelse for en ægtefælle med tidsbegrænset bidrag som en ægtefælle med ret til tidsubegrænset bidrag.

Foreningen af Statsamtmand kan i særdeleshed tilslutte sig flertallets forslag om, at aftalte ægtefællebidrag for hele bidragsperioden som minimum skal udgøre et beløb svarende til normalbidraget for børn og forslaget om, at aftaler om gensidig bidragspligt kun medfører ret til bevarelse af ægtefællepension, hvis der har været fastsat bidrag af statsamtet, og hvis der ydes bidrag på dødsfaldstidspunktet. Foreningen bemærker, at der derved fjernes en retsikkerhed, og der dæmmes op for forsøgene på at omgå enkepensionsloven, som specielt involverer statsamtterne i forbindelse med separation og skilsmisse ved bevilling.

Foreningen af Offentlige Chefer i Statsamtterne og Københavns Overpræsidium finder det meget tilfredsstillende, at der fastsættes klare regler for den pensionsmæssige betydning af ægtefælles aftaler om bidrag. Det er foreningens opfattelse, at retsikkerheden på området derved fjernes, ligesom der dæmmes op for forsøg på at omgå enkepensionsloven.

Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender skal bemærke, at et lovforslag vil forudsætte, at statsamtterne (de kommende statsforvaltninger) fortsat vejleder om retighederne efter loven. Endvidere skal det bemærkes, at det efter lovudkastets § 5 er muligt for en fraskilt ægtefælle – efter skilsmisse, men inden den tidligere ægtefælles død – at give afkald på sin ret til ægtefællepension til fordel for sin tidligere ægtefælles nuværende ægtefælle. Det er ligeledes muligt for en ægtefælle at give afkald på sin ret til bevarelse af ægtefællepension, jf. herved udkastets § 3. Det er i øvrigt ministeriets erfaring, at tidsbegrænset bidragspligt meget sjældent giver anledning til udbetaling af ægtefællepension, hvorfor der efter ministeriets opfattelse fortsat bør stilles krav om tidsubegrænset bidragspligt, før en ægtefælle, i tilfælde af den anden ægtefælles udtræden eller tilbagekøb af sin pensionsordning, kan gøre et krav gældende.